


ІННОВАЦІЙНІ НАПРЯМИ РОЗВИТКУ AI-ТВОРЧОСТІ


НАУКОВО-ДОСЛІДНА ГРУПА:

Кірін Роман Станіславович 


д-р юрид. наук, доцент, провідний науковий співробітник
Державна установа «Інститут економіко-правових досліджень
ім. В.К. Мамутова НАН України», Україна

Петренко Віталій Олександрович 

д-р техн. наук, професор,
завідувач кафедри інтелектуальної власності та управління проєктами
Український державний університет науки і технологій, Україна

Пащенко Олександр Анатолійович 

канд. техн. наук, доцент,
доцент кафедри нафтогазової інженерії та буріння
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», Україна

Хоменко Володимир Львович 

канд. техн. наук, доцент,
доцент кафедри нафтогазової інженерії та буріння
Національний технічний університет «Дніпровська політехніка», Україна

Анотація. Стаття присвячена дослідженню окремих інноваційних напрямів розвитку AI-творчості. Запропоновано тривірневу модель гармонізації: 1) законодавча – прийняття закону «Про штучний інтелект» до 2027 р.; 2) економічна – створення фонду гарантій AI-страхування; 3) інституційна – утворення Національного агентства (офісу) з AI-питань. Реалізація рекомендацій дозволить підвищити конкурентоспроможність України на глобальному AI-ринку на 22–27 % до 2030 р. Обґрунтовано наявність AI-впливу на сучасний розвиток інновацій та творчості, що полягає в наступному: - розширення людських можливостей; - автоматизація рутинних завдань; - генерація нових ідей та контенту; - персоналізація; - аналіз великих даних. Інноваційні напрями розвитку AI-творчості продемонстровано на таких прикладах, як - мистецтво та дизайн; - журналістика; - кіновиробництво; - освіта. Пропонується створення реєстру AI-творів і механізмів моніторингу даних для спрощення захисту прав. Стаття наголошує на необхідності балансу між інноваціями та захистом ІВ, пропонуючи шляхи вдосконалення законодавства для підтримки AI-екосистеми в Україні, що сприятиме економічному зростанню та євроінтеграції.
Ключові слова: штучний інтелект; технічна творчість; інноваційні напрями; інтелектуальна власність.

Постановка проблеми. Творчість з використанням штучного інтелекту (далі - AI) наразі розглядається як процес створення художніх творів, дизайнів, музики,

літературних текстів та інших креативних продуктів за допомогою алгоритмів і AI-систем. Останні виступають як інструмент або партнер у творчому процесі, розширюючи можливості людської уяви та автоматизуючи певні етапи роботи.

При цьому AI використовується в різних творчих сферах, як то: 1) візуальне мистецтво та дизайн - генерація зображень на основі текстових описів (промтів), створення унікальних художніх стилів, редагування фотографій, розробка елементів дизайну (наприклад, для ігрової індустрії чи вебдизайну); 2) популярні інструменти - Adobe Firefly, Midjourney, DALL-E, Canva; 3) література - допомога в написанні текстів, генерація ідей, створення чернеток або цілих оповідань, що може варіюватися за якістю; 4) музика - створення музичних композицій, аранжування, генерація звукових ефектів; 5) кіно та анімація - розробка концепт-артів, створення візуальних ефектів, допомога в написанні сценаріїв тощо.

Дійсно, AI проникає у всі сфери життя, і творчі професії – не виняток. Складається враження, що більшість контенту створюється алгоритмами, які значно спрощують робочі процеси. Проте це вже не лише відчуття, а реальність. Здатність нейромереж створювати музику, картини, тексти та навіть сценарії фільмів викликає дискусії: чи зможуть вони повністю замінити людей у творчості, чи залишаться тільки інструментом [1]?

Водночас, слід визнати, що AI відіграє ключову роль у стимулюванні інновацій та творчості, виступаючи потужним інструментом, який розширює людські можливості, автоматизує рутинні завдання та відкриває нові перспективи для створення контенту й вирішення складних проблем. Відтак пошук інноваційних напрямів розвитку AI-творчості видається актуальною сферою для продовження науково-практичних опрацювань.

Мета роботи. Мета дослідження полягає в комплексному аналізі проблем інноваційного розвитку AI-творчості та розробці науково обґрунтованих рекомендацій для її суб'єктів. Для досягнення поставленої мети пропонується: - провести аналіз окремих актів європейського AI-законодавства; - розглянути підходи щодо використання AI без IP-порушень; - сформулювати практичні рекомендації для суб'єктів AI-відносин. Останні мають включати забезпечення прозорості даних, стандартизацію договорів для AI-творів, моніторинг використання контенту та впровадження освітніх програм для розробників і користувачів.

Виклад основного матеріалу. Аналіз окремих актів європейського AI-законодавства. AI-законодавство ЄС представлено, передусім Європейським AI-Актом (далі - AI Act) [2], який був запропонований у квітні 2021 р. та набув чинності 01.08.2024 р. і став першим у світі всеосяжним законом, що регулює цю технологію. Закон запроваджує ризик-орієнтований підхід, забороняючи певні AI-системи (наприклад, соціальний скоринг), встановлюючи суворі вимоги до систем високого ризику (у таких сферах, як освіта, охорона здоров'я, правоохоронна діяльність) та вимоги до прозорості для систем обмеженого ризику (наприклад, чат-боти).

Зокрема, AI Act встановив такі ключові положення та категорії ризику.

1) *Заборонені практики* – AI-системи, що маніпулюють поведінкою людей, застосовують дистанційну біометричну ідентифікацію в реальному часі або прогнозують злочинність, повністю заборонені в ЄС.



2) *Високий ризик* – AI-системи, що використовуються в критично важливих сферах (медицина, освіта, правосуддя, працевлаштування, банківська справа), підлягають суворому контролю; вони повинні відповідати вимогам щодо управління ризиками, якості даних, прозорості та людського нагляду.

3) *Обмежений ризик* AI-системи, які можуть маніпулювати користувачами, вимагають прозорості; наприклад, чат-боти мають чітко інформувати, що користувач взаємодіє з машиною, а контент, згенерований AI, має бути маркований.

4) *Мінімальний ризик* - більшість AI-систем, як-от спам-фільтри або відеоігри, мають мінімальні зобов'язання за цим законом.

При цьому застосування певних положень AI Act буде вводитися поетапно, щоб дати час на адаптацію: - заборонені практики почали діяти з 02.02.2025 р.; - основні вимоги - з 02.08.2025 р.; - вимоги до систем високого ризику, які є компонентами безпеки продуктів, почнуть діяти з 02.08.2027 р.

За дотриманням положень AI Act стежитиме новостворена Європейська AI-рада (AI Office) у співпраці з національними регуляторами. Недотримання правил може призвести до значних штрафів, які можуть сягати до 7 % від річного обороту компанії або 35 млн. євро, залежно від того, що більше. Закон поширюється на розробників, імпортерів та користувачів AI-систем у ЄС, а також на компанії поза межами ЄС, чий рішення впливають на користувачів у межах ЄС.

Прийняттю європейського AI Act сприяли безпосередньо представлені у Білій AI-книзі (далі – AI-WP) [3], принципи, викладені у з метою забезпечення безпеки та основних прав людей, з одночасним посиленням інвестицій та інновацій. AI-WP по суті стала вираженням європейського підходу до досконалості та довіри, ключовим політичним документом, опублікованим Європейською комісією 19.02.2020 р. Основною метою AI-WP було визначення подвійної задачі:

1) сприяти впровадженню AI в економіці та державному управлінні ЄС, щоб забезпечити Європі статус світового лідера в галузі інновацій у сфері економіки даних;

2) усунути потенційні ризики, пов'язані з певними видами використання AI, шляхом створення чіткої, орієнтованої на людину нормативно-правової бази, яка поважає фундаментальні цінності та права ЄС, такі як приватність, захист даних та недискримінація.

У AI-WP запропоновано двосторонній підхід, зосереджений на «досконалості» (інвестиції та стратегія) та «довірі» (регулювання та етика), а саме: 1) Екосистема досконалості: 1.1) оптимізація досліджень та сприяння співпраці між державами-членами; 1.2) збільшення інвестицій у розвиток та впровадження AI з метою залучення понад 20 млрд євро загальних інвестицій на рік у ЄС протягом наступного десятиліття; 1.3) використання програм фінансування ЄС, таких як «Цифрова Європа» та «Горизонт Європа»; 1.4) вирішення проблеми AI-впливу на навколишнє середовище та сприяння заходам з екологічної трансформації; 2) Екосистема довіри: 2.1) пропозиція варіантів політики для майбутньої регуляторної бази ЄС, яка застосовуватиме правові вимоги, з особливим акцентом на додатках з високим рівнем ризику; 2.2) акцент на людиноцентричному підході, заснованому на етичних принципах

та семи ключових принципах надійної AI (людська діяльність та нагляд, технічна надійність та безпека, конфіденційність та управління даними, прозорість, різноманітність/недискримінація/справедливість, благополуччя суспільства та навколишнього середовища, а також відповідальність).

Після опублікування AI-WP було проведено процес громадських консультацій, в ході якого було зібрано відгуки громадян та зацікавлених сторін, який завершився в червні 2020 р. Цей документ та подальші консультації заклали основу для створення комплексної правової бази, яка була прийнята згодом. Отже, підхід AI-WP, заснований на оцінці ризиків (класифікація систем AI за рівнем ризику: неприйнятний, високий, обмежений та мінімальний), став основою для прийняття AI Act.

У колективній публікації автори також вважають, що AI-WP не містить юридично обов'язкових правил, але є рамковою основою для майбутніх законодавчих пропозицій з формування нормативно-правової бази застосування AI в ЄС [4, с. 230].

В цьому аспекті звернемо увагу, що у попередніх статтях автори наголошували на: а) економічних аспектах використання AI у технічній творчості [5]; б) правових викликах технічної AI-творчості [6]; в) зарубіжному досвіді економіко-правового забезпечення AI-творчості [7].

Водночас не була піддана детальному аналізу Європейська стратегія щодо даних (далі - Data Act), яка спрямована на створення єдиного ринку даних, що забезпечить глобальну конкурентоспроможність Європи та суверенітет даних. Це призведе до створення спільних європейських просторів даних. Вони забезпечать більшу доступність даних для використання в економіці та суспільстві, зберігаючи при цьому контроль за даними у компаній та осіб, які їх генерують [8].

Data Act зосереджена на тому, щоб у процесі розвитку технологій на перше місце ставити людей, а також захищати та просувати європейські цінності та права у цифровому світі. Дані є важливим ресурсом для економічного зростання, конкурентоспроможності, інновацій, створення робочих місць та загального прогресу суспільства. У майбутньому розвиток додатків, що базуються на даних, принесе різні переваги як громадянам, так і бізнесу: - поліпшення охорони здоров'я; - створення безпечніших і чистіших транспортних систем; - створення нових продуктів і послуг; - зниження вартості державних послуг; - поліпшення сталого розвитку та енергоефективності.

Крім того, щоб ще більше закріпити лідерство ЄС у глобальній економіці даних, Data Act має на меті: а) прийняти законодавчі заходи щодо управління даними, доступу до них та їх повторного використання (наприклад, для обміну даними між бізнесом та урядом в інтересах суспільства); б) зробити дані більш доступними шляхом відкриття високоцінних публічних наборів даних по всій ЄС та надання можливості їх безкоштовного повторного використання; в) інвестувати 2 млрд євро в європейський проєкт з високим рівнем впливу (European High Impact Project) для розвитку інфраструктури обробки даних, інструментів обміну даними, архітектури та механізмів управління для успішного обміну даними, а також для об'єднання енергоефективних і надійних хмарних інфраструктур та пов'язаних з ними послуг; г) забезпечити доступ до безпечних, справедливих і конкурентоспроможних хмарних послуг шляхом

сприяння створенню ринку закупівель послуг з обробки даних та забезпечення ясності щодо чинної нормативно-правової бази, що регулює хмарні технології.

В українських реаліях Стратегія цифрового розвитку інноваційної діяльності України на період до 2030 р. та операційний план заходів з її реалізації у 2025-2027 рр. [9] передбачила стратегічну ціль 16 «Забезпечення створення умов розвитку внутрішньої інфраструктури для досліджень, інновацій та впровадження рішень у AI-сфері», а план заходів з реалізації AI-Концепції в Україні на 2025-2026 рр. [10] затвердив забезпечення прийняття міжнародних стандартів у AI-сфері розвитку як національних стандартів. Йдеться про міжнародні стандарти ISO/IEC 22989:2022(E), ISO/IEC 42001:2023(E), ISO/IEC 23894:2023(E), ISO/IEC TR 24029-1:2021(E), ISO/IEC 24029-2:2023(E), ISO/IEC TR 24027:2021(E), ISO/IEC 23053:2022 (E) як національні стандарти. Хоча про необхідність даного кроку авторами вже згадувалось [11].

Подальший аналіз європейського та національного AI-законодавства дозволив наблизитися до цілей його гармонізації, тобто адаптації українських норм до стандартів ЄС, передусім до AI Act, з метою інтеграції, створення єдиного цифрового ринку та забезпечення високих етичних стандартів, що передбачає зміну національних законів, підзаконних актів, впровадження європейських підходів (ризик-орієнтований підхід, прозорість, відповідальність), а також створення національних органів з нагляду, щоб Україна могла повноцінно інтегруватися до ЄС. Це є також надзвичайно важливою складовою імплементації *acquis communautaire* (права ЄС). На внутрішньому ринку гармонізація дозволить українським компаніям вільно працювати на ринку ЄС, а європейським інвесторам - в Україні. Крім того, впровадження європейських стандартів прозорості та безпеки AI підвищить довіру до цих технологій. У підсумку авторами запропоновано трирівневу модель гармонізації: 1) законодавча – прийняття Закону «Про штучний інтелект» до 2027 р.; 2) економічна – створення фонду гарантій AI-страхування; 3) інституційна – Національне агентство з AI-питань (AI-офіс). Реалізація подібної моделі дозволить підвищити конкурентоспроможність України на глобальному AI-ринку на 22–27 % до 2030 р. (рисунок 1).

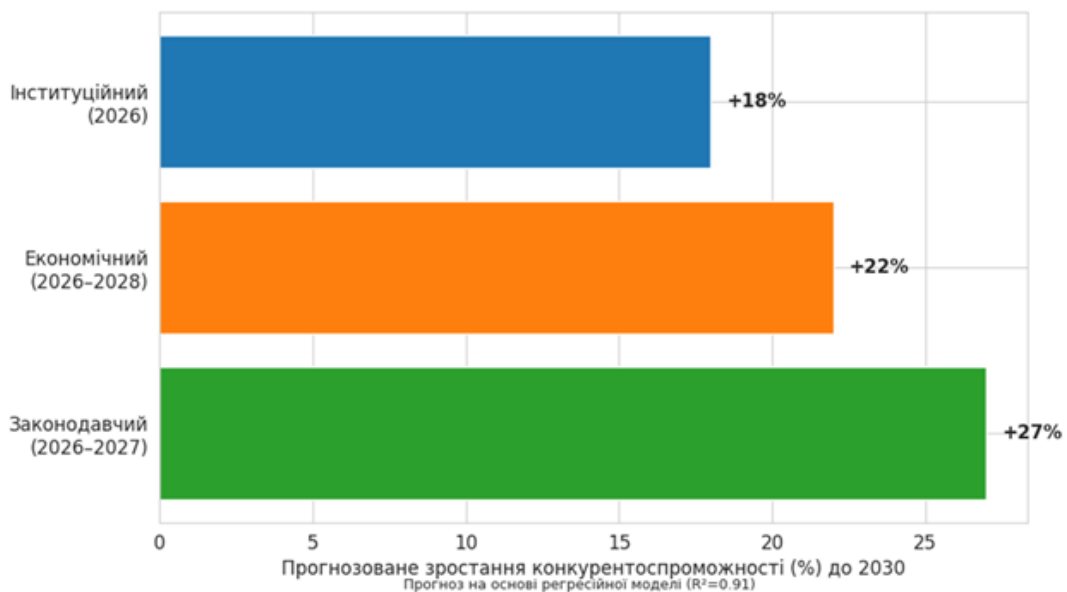


Рис. 1. Очікуваний ефект трирівневої моделі гармонізації

Також слід відмітити, що 24.10.2025 р. Україна вперше долучилась до засідання Європейської AI-ради (European AI Board) - органу, який координує впровадження європейського законодавства в AI-сфері. Приєднання є новим етапом у зближенні України з цифровим простором ЄС впровадження вимог AI Act. Під час засідання Україна презентувала [12]: - прогрес у реалізації AI-WP та планів імплементації AI Act спільно з EU4Digital; - розробку Національної AI-Стратегії до 2030 р., створення мовної моделі українською, запуск AI-асистента в «Дії» та інструментів для євроінтеграційних процесів; - необхідність підтримки AI Sandbox і розбудові регуляторних інституцій; - наміри приєднатися до Європейського спільного підприємства з високопродуктивних обчислень (EuroHPC JU).

Підходи щодо використання AI без IP-порушень. Сьогодні використання генеративного AI розглядається як новий допоміжний засіб для розвитку креативної індустрії, а не лише як загроза для авторів та цієї індустрії. Законодавство України наділяє авторсько-правовою охороною тільки ті зображення, що створені людиною. Якщо ж зображення утворені лише за допомогою платформ генеративного AI, то авторське право не виникає. Водночас Закон України «Про авторське право і суміжні права» [13] (далі – закон про АПСР) дає можливість визначити права sui generis на такі зображення. Зокрема, Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій (далі - IP офіс) здійснив державну реєстрацію авторського права та видав свідоцтво про реєстрацію авторського права на складений твір – збірку зображень «Великодні листівки», де були використані зображення, згенеровані комп'ютерною програмою (упорядник цієї збірки – М. Бойко) [14].

Використання AI у технічній творчості відкриває значні можливості для інновацій, але водночас створює ризики порушення IP-прав, особливо в контексті використання захищених даних і генерування неоригінальних об'єктів. Українське законодавство, а саме - закон про АПСР [13], через право особливого роду (sui generis) у ст. 33, встановлює рамки для регулювання AI-творів, але практичне застосування цих норм потребує чітких рекомендацій для всіх зацікавлених сторін: - AI-розробників, користувачів і правовласників контенту. Запропоновані нижче рекомендації спрямовані на забезпечення дотримання IP-прав, мінімізацію правових ризиків і сприяння інноваційній екосистемі, з урахуванням українського та міжнародного досвіду. Детальні рекомендації для кожної групи стейкхолдерів ґрунтуються на положеннях закону про АПСР, рекомендаціях IP офісу [15]. Для підвищення ефективності права sui generis пропонується розробка детальних рекомендацій для суб'єктів права, які б включали:

1. Чіткі інструкції щодо ліцензування AI-творів (ст. 33, ч. 8), включаючи шаблони договорів, що враховують права розробників, користувачів і правовласників тренувальних даних. Це може бути реалізовано через IP офіс, як запропоновано у 2024 р.

2. Створення реєстру AI-творів, що спростить їх ідентифікацію та захист, зменшивши судові витрати для малого та середнього бізнесу.

3. Впровадження механізмів моніторингу даних, подібних до блокчейн-платформ у ЄС, для забезпечення прозорості використання захищеного контенту.



Крім того, впровадження освітніх програм для розробників і користувачів AI є критично важливим для підвищення правової обізнаності. Такі програми, як запропоновано Міністерством цифрової трансформації України (далі – Мінцифри) [16], повинні охоплювати:

1. IP-навчання, щоб розробники розуміли вимоги ч. 7 ст. 33 щодо дотримання прав первинних правовласників.
2. Тренінги для користувачів щодо дотримання ліцензійних умов (ст. 50) і використання AI-творів у межах ст.ст. 22–28 закону про АПСР.
3. Семінари для суддів і юристів, щоб підвищити їхню компетентність у справах, пов'язаних з AI, що зменшить практичні труднощі судового захисту (ст. 55).

Ці заходи сприятимуть створенню збалансованої AI-екосистеми в Україні, яка підтримує інновації, захищає IP-права і відповідає міжнародним стандартам, забезпечуючи економічне зростання та конкурентоспроможність.

Необхідність гармонізації українського законодавства з міжнародними стандартами є ключовою для забезпечення конкурентоспроможності України в глобальній AI-екосистемі. Міжнародний досвід, зокрема AI Act, підкреслює важливість прозорості даних і відповідальності AI-розробників, що може бути адаптовано в Україні в рамках євроінтеграційних процесів. Як зазначає К. Нкаї, глобальна гармонізація ускладнена через різні правові традиції. Зокрема, США акцентують на свободі інновацій, Китай - на державному контролі, а ЄС - на захисті прав і етиці [17]. Україна, маючи прогресивне право *sui generis*, може стати регіональним лідером у регулюванні AI-творів, якщо адаптує норми до стандартів ЄС, як запропоновано у AI-WP Мінцифри [16]. Це включає запровадження вимог до розкриття тренувальних даних і створення єдиної платформи для реєстрації AI-творів.

AI-інтеграція в освіту пропонує безліч переваг, як для викладачів, так і для здобувачів вищої освіти, починаючи від персоналізованого досвіду та підвищення ефективності навчання до професійного розвитку. Освіта повинна знаходити баланс між використанням AI-технологій та збереженням міжособистісних зв'язків та комунікацій, забезпечуючи доступність, приватність та якість навчання для всіх здобувачів [18, с. 213]. Це обумовлює наявність у суб'єктів освітніх відносин не лише IP- але й AI-знань [19, 20].

Тож, розвиток етичних і правових норм для використання AI є ще однією важливою перспективою. Етичні колізії, такі як відповідальність за помилки AI-генерованих об'єктів [21], потребують чітких норм, які б визначали, хто несе відповідальність – розробник, користувач чи третя сторона. В Україні відсутність таких норм у законі про АПСР створює правовий вакуум, який може стримувати інвестиції в AI. За даними PricewaterhouseCoopers (PwC), країни з чіткими етичними стандартами для AI залучають на 25% більше венчурного капіталу [22]. Розвиток етичних норм, як-от кодексів поведінки для розробників AI, може сприяти довірі до технологій і зменшенню ризиків IP-порушень.

Наприклад, застосування AI-систем під час виконання посадових обов'язків державними службовцями та посадовими особами місцевого самоврядування має ґрунтуватися на їх відповідальному використанні, повазі до прав, свобод та гідності громадян, а також відповідати правилам етики,

встановленим законодавством вимогам до обробки персональних даних та інформації з обмеженим доступом [23].

Як відзначає О. Сабура, в епоху високих технологічних змін постає питання правового врегулювання результатів та процесів зі створення інтелектуальних «продуктів» за допомогою AI. Важливим стає питання захисту та настання відповідальності за порушення авторських прав, які можуть виникнути за AI-участі. Важливим є необхідність окреслення на законодавчому рівні межі, що надають можливості визначити осіб та джерела творчої діяльності, що можуть прирівнюватися до кола суб'єктів творчої діяльності [24, с. 16]. Дійсно, використання AI відкриває нові горизонти, але й несе певні виклики. До AI-можливостей можна віднести: - прискорення робочих процесів; - доступність складних інструментів для ширшого кола людей; - можливість експериментувати з великою кількістю ідей за короткий час. Натомість, AI-викликами слід визнати: - питання авторства та IP (кому належать права на твір, створений AI?); - потенційна інфляція естетики та унікальності людської креативності; - етичні міркування щодо використання даних для навчання моделей. Тож, творчість з AI-використанням варто розглядати не як заміну людського натхнення, а як новий етап взаємодії між людиною і технологією, що трансформує традиційні підходи до мистецтва та дизайну.

Таку позицію можна обґрунтувати наявністю AI-впливу на сучасний розвиток інновацій та творчості, що полягає в наступному.

1. Розширення людських можливостей - AI не замінює людську творчість, а доповнює її, дозволяючи фахівцям зосередитися на генерації нових ідей та стратегічному мисленні, а не на технічній роботі;

2. Автоматизація рутинних завдань - AI бере на себе стандартні завдання, підвищуючи ефективність та продуктивність у таких сферах, як графічний дизайн, журналістика та розробка програмного забезпечення;

3. Генерація нових ідей та контенту - генеративні AI-моделі допомагають у створенні оповідей, музики, зображень та дизайнерів, надихаючи художників, дизайнерів і пропонуючи несподівані рішення;

4. Персоналізація - AI дозволяє адаптувати продукти, послуги та досвід для окремих користувачів, що є ключовим у креативних індустріях та освіті;

5. Аналіз великих даних - AI може швидко аналізувати величезні обсяги інформації, що сприяє глибокому розумінню тенденцій, прогнозуванню поведінки клієнтів та прийняттю обґрунтованих інноваційних рішень.

Інноваційні напрями розвитку AI-творчості можна продемонструвати на таких прикладах.

1. Мистецтво та дизайн - художники співпрацюють з AI-інструментами (наприклад, DALL-E, Midjourney) для створення інноваційних творів мистецтва, генерації зображень за текстовими запитам та експериментів зі стилями;

2. Журналістика - AI-алгоритми допомагають журналістам оперативно збирати та обробляти дані, а технології віртуальної реальності (virtual reality) пропонують імерсивний сторітелінг (immersive storytelling);

3. Кіновиробництво - очікується, що AI відіграватиме значну роль у написанні сценаріїв, створенні спецефектів та пост-продакшні (post-production);

4. Освіта - AI забезпечує персоналізовану підтримку студентам та автоматизує процеси навчання, роблячи освіту доступнішою.

Проте, незважаючи на значні переваги, використання AI, як вже зазначалося, також породжує і виклики, зокрема питання авторського права на створений AI-контент, етичні аспекти та можливу втрату робочих місць у деяких галузях. Тому в цьому процесі необхідна людська експертиза для контролю якості та відповідності цінностям. Загалом же, AI є трансформаційною силою, яка переосмислює творчий процес і відкриває нову еру інновацій через співпрацю людини та технології.

При цьому, інвестиції в AI розглядаються як стратегічний крок для компаній, що прагнуть залишатися конкурентоспроможними, а український AI-ринок, попри виклики війни, демонструє потенціал і залучає міжнародний капітал. Наразі основними інвесторами в український AI виступають іноземні венчурні фонди (Andreessen Horowitz, Y Combinator), а також місцеві фонди, зосереджені на ранніх стадіях розвитку.

Водночас, AI-інвестиції стрімко зростають глобально, оскільки компанії бачать значну віддачу, інвестуючи в AI-рішення для автоматизації, аналітики та покращення взаємодії з клієнтами, причому найбільші інвестиції припадають на інструменти зі вбудованим AI та професійні послуги. Українські стартапи залучають фінансування від іноземних фондів, попри війну, зосереджуючись на інноваціях у різних аспектах сферах граматики Grammarly (AI-онлайн-платформа для покращення продуктивності і комунікації та аналітики даних) та бізнесу People.ai (CRM-платформа для збору і аналізу даних, які генерують менеджери з продажів). Причин AI-інвестування наразі кілька, як то: - зростання продуктивності (AI допомагає автоматизувати завдання, звільняючи ресурси та підвищуючи ефективність); - підвищення якості рішень (AI-алгоритми аналізують великі обсяги даних, що дозволяє приймати кращі бізнес-рішення); - нові можливості (AI дозволяє створювати інноваційні продукти та послуги, від генерації зображень до персоналізованого сервісу). Втім можна констатувати, що за впливом чіткості регулювання на AI-інвестиції (2024–2025 рр.), Україна ще має достатній потенціал для розвитку (рисунок 2).

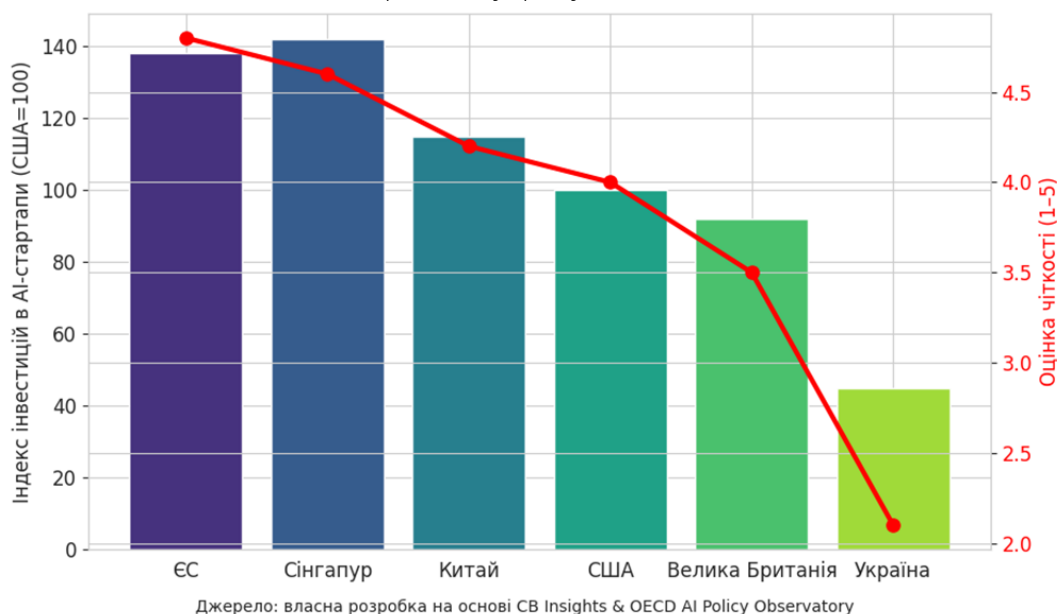


Рис. 2. Вплив чіткості регулювання на інвестиції (2024–2025)

Практичні рекомендації для суб'єктів інноваційних AI-відносин. Інноваційний розвиток на AI-основі вимагає комплексного підходу, що охоплює стратегічні, технологічні та етичні аспекти. Ключові рекомендації для інноваційного розвитку на AI-основі систематизовані у табличному вигляді (таблиця 1).

Таблиця 1

Загальні рекомендації для інноваційного розвитку на AI-основі

№ з/п	Напрямок, захід	Особливості (зміст) заходу
Стратегічне планування та визначення пріоритетів		
1.	Розробка чіткої стратегії	Наявність національної та/або корпоративної стратегії AI-розвитку ШІ з конкретними цілями та дорожньою картою впровадження технологій
2.	Орієнтація на конкретні проблеми	Впровадження ШІ має бути обґрунтованим і спрямованим на вирішення конкретних бізнес-завдань або соціальних викликів, а не бути самоціллю
3.	Аналіз даних	Основою успішної AI-стратегії є якісна підготовка та аналіз великих масивів даних для прийняття обґрунтованих рішень та генерації нових ідей
Розвиток інфраструктури та технологій		
4.	Інвестиції в технології	Забезпечення доступу до високопродуктивних обчислювальних потужностей, хмарних сервісів та інструментів розробки AI-рішень
5.	Кібербезпека	Впровадження надійних систем захисту даних, що обробляються AI, для запобігання витокам та зловживанням
Людський капітал та освіта		
6.	Підвищення кваліфікації	Систематичне навчання та перепідготовка кадрів для роботи з AI-технологіями, включення відповідних тем в освітні програми
7.	Залучення талантів	Створення умов для залучення та утримання висококваліфікованих фахівців у AI-сфері (науковців, інженерів, аналітиків)
8.	Культура інновацій	Стимулювання експериментів, творчості та готовності до змін у команді, щоб максимально використати AI-потенціал
Етичні та правові аспекти		
9.	Етичні принципи	Розробка та дотримання етичних рекомендацій щодо AI-використання, зокрема, забезпечення прозорості, справедливості та відповідальності
10.	Законодавче регулювання	Адаптація законодавства до реалій AI-використання, зокрема, з урахуванням оцінювання ризиків (наприклад, за моделлю ЄС)
Практичне застосування ШІ в інноваціях		
11.	Автоматизація рутинних процесів	Вивільнення часу співробітників для більш творчих та інноваційних завдань
12.	Персоналізація	Використання AI для створення індивідуальних рішень, продуктів або послуг для клієнтів (наприклад, персоналізоване навчання чи медичні послуги)
13.	Прогнозування та моделювання	Застосування AI для передбачення ринкових тенденцій, поведінки споживачів та розробки нових гіпотез
14.	Оптимізація ланцюжків постачань	Підвищення ефективності логістики та виробництва за допомогою аналізу даних і прогнозного моделювання



Впровадження наведених рекомендацій дозволить використовувати AI як потужний важіль для прискореного інноваційного розвитку та забезпечення конкурентних переваг. Крім того, можна надати й більш персоналізовані рекомендації для основних груп суб'єктів інноваційних AI-відносин (таблиця 2).

Таблиця 2

Рекомендації для інноваційного розвитку основних груп суб'єктів AI-відносин

№ з/п	Суб'єкт, захід	Особливості (зміст) заходу
AI-розробники - створюють програми, здатні генерувати неоригінальні об'єкти, відіграють ключову роль у забезпеченні правової чистоти їх використання		
1.	Забезпечення прозорості використання даних	Документування джерел даних, використаних для тренування AI, і гарантування, що ці дані не порушують АПСП. Наприклад, якщо AI-система для створення технічних креслень тренується на базі відкритих репозиторіїв, розробники повинні перевірити, чи мають ці дані відкриту ліцензію (наприклад, Creative Commons). За даними WIPO [25], до 80% тренувальних наборів даних для AI можуть містити захищений контент, що робить прозорість критично важливою для уникнення судових позовів. В Україні розробники можуть використовувати інструменти для відстеження походження даних, такі як блокчейн-базовані платформи, які вже застосовуються в ЄС для забезпечення прозорості.
2.	Впровадження політики прозорості	Розкриття користувачам інформації про типи даних, використаних у тренуванні, що відповідає вимогам AI Act і підвищує довіру до AI-продуктів
3.	Укладання договорів на використання AI-творів	Чітке визначення в договорах умов передачі прав на AI-генеровані об'єкти, включаючи права sui generis, щоб уникнути спорів із користувачами чи третіми сторонами. Наприклад, договір між розробником AI-системи для генерації програмного коду та компанією-користувачем може передбачати виключну ліцензію на використання коду, зберігаючи право sui generis за розробником. С. Барбашин [26], вказує, що чіткі договірні умови зменшують ризик порушення прав на 30%, сприяючи комерціалізації AI-творів. У практиці українських IT-компаній, які експортують 70% своїх послуг, такі договори є стандартною практикою, але потребують стандартизації, як запропоновано Мінцифри [16], через шаблони договорів для AI-продуктів
Користувачі AI-систем - інженери, дизайнери чи компанії, які застосовують AI для створення технічних рішень		
4.	Дотримання умов ліцензій на комп'ютерні програми	Ст. 33 закону про АПСП визначає правомірних користувачів як суб'єктів права sui generis, але лише за умови, що вони мають ліцензійні повноваження. Це означає, що користувачі повинні перевіряти умови ліцензійних угод, які надають право на використання AI-систем та їхніх результатів. Наприклад, використання комерційної AI-платформи, такої як Autodesk Generative Design, вимагає дотримання ліцензійних обмежень, які можуть забороняти модифікацію чи перепродаж згенерованих об'єктів без дозволу. За даними IP-офісу [27], порушення ліцензійних умов становить 40% усіх спорів щодо AI в Україні, що підкреслює необхідність правової обізнаності

Продовження табл. 2

№ з/п	Суб'єкт, захід	Особливості (зміст) заходу
5.	Укладання чітких договорів з AI-розробниками	Договори мають визначати обсяг прав на використання AI-творів. Перед цим варто проконсультуватися з юристами щодо застосування таких творів у комерційних проєктах. Використання AI-творів у межах ст.ст. 22–28 закону про АПСР є ще однією ключовою рекомендацією. Ці статті визначають випадки вільного використання IP-об'єктів, такі як використання в особистих цілях, для навчання чи наукових досліджень, за умови, що це не завдає шкоди правовласникам. Наприклад, інженер може використовувати AI-генерований код для прототипування в межах дослідницького проєкту, якщо це відповідає ст. 22 закону. Однак, як зазначає Т. Харебава [28], користувачі повинні уникати комерційного використання AI-творів без дозволу, оскільки це може бути визнано порушенням права sui generis (ст. 33, ч. 11). Для цього рекомендується перевіряти, чи підпадає використання під винятки ст.ст. 22–28, і отримувати письмовий дозвіл від суб'єктів права sui generis для комерційних цілей.
Правовласники контенту – особи, чії об'єкти (наприклад, тексти, зображення чи код) використовуються для тренування AI		
6.	Моніторинг використання IP-об'єктів у AI-системах	Ст. 33 закону про АПСР вимагає, щоб суб'єкти права sui generis дотримувалися прав первинних правовласників, але на практиці це ускладнено через непрозорість тренувальних даних. За рекомендаціями IP-офісу [15], правовласники можуть використовувати інструменти цифрового моніторингу, такі як Content ID або спеціалізовані платформи для відстеження використання їхнього контенту в AI. Наприклад, компанії, що володіють патентами на технічні рішення, можуть співпрацювати з AI-розробниками для маркування даних, що зменшує ризик несанкціонованого використання. За даними WIPO [25], у 2024 р. 60% правовласників у технічних галузях використовують автоматизовані системи для виявлення порушень, що може бути адаптовано в Україні через співпрацю з IP-офісом.
7.	Захист прав через судові механізми	Є важливим інструментом для правовласників. У разі виявлення порушення, наприклад, використання захищених креслень в AI без дозволу, правовласники можуть звертатися до суду для відшкодування збитків або заборони використання. Проте, як зазначає О. Тараненко [29], судовий захист в Україні ускладнений через високу вартість (10–50 тис. дол. США за справу) та брак технічної експертизи. Для подолання цих бар'єрів правовласникам рекомендується співпрацювати з юридичними фірмами, що спеціалізуються на IP, та використовувати позасудові механізми, такі як медіація, що запропоновано IP-офісом [30, 31]. Крім того, правовласники можуть вимагати від AI-розробників укладання ліцензійних угод на використання їхнього контенту, що забезпечує додатковий дохід і знижує ризик порушень



Ці рекомендації спрямовані на створення збалансованої екосистеми, де розробники, користувачі та правовласники можуть ефективно взаємодіяти в межах права *sui generis*, сприяючи інноваціям і мінімізуючи правові конфлікти. Реалізація цих заходів потребує співпраці між державними органами, такими як ІР-офіс, та приватним сектором, а також гармонізації з міжнародними стандартами, зокрема AI Act.

Нарешті, слід запропонувати й рекомендації для вдосконалення ІР- та AI-законодавства України з урахуванням встановленого міжнародного досвіду.

1. Розробка детальних нормативно-правових актів для реалізації права *sui generis*, включаючи чіткі критерії ідентифікації тренувальних даних, як це зроблено в Китаї (GB/T 41870-2022). Це може включати створення реєстру AI-творів в ІР-офісі для спрощення їх захисту.

2. Гармонізація з AI Act шляхом запровадження вимог до прозорості AI-систем, що дозволить Україні відповідати стандартам ЄС у рамках євроінтеграції.

3. Спрощення процедур ліцензування, передбачених ст. 50 закону про АПСР, через створення шаблонів договорів для AI-творів, що знизить витрати для малого та середнього бізнесу.

4. Розвиток судової ІР- та AI-експертизи шляхом підготовки спеціалістів у відповідних сферах, що зменшить практичні труднощі цивільно-правового захисту АПСР (ст. 55).

5. Освітні програми для розробників і користувачів AI, як запропоновано Мінцифри [16], для підвищення обізнаності про права та обов'язки в контексті *sui generis*.

Ці рекомендації сприятимуть створенню ефективної правової бази, яка підтримує інновації та захищає інтереси всіх сторін AI-творчості.

Висновки. Проведене дослідження окремих інноваційних напрямів розвитку AI-творчості дозволило підсумувати наступне.

1. Розвиток штучного інтелекту у технічній творчості кардинально змінює економічні та правові ландшафти, створюючи нові можливості для інновацій, але також породжуючи складні виклики. Українське законодавство запровадило право особливого роду (*sui generis*) для регулювання AI-генерованих неоригінальних об'єктів, що є важливим кроком до адаптації правової системи до технологічного прогресу. Однак ефективність цього інструменту та його вплив на економіку й етичні аспекти використання AI потребують подальшого аналізу та вдосконалення.

2. Право *sui generis* є ефективним інструментом регулювання AI-творчості, оскільки воно чітко визначає правовий статус неоригінальних об'єктів, створених комп'ютерними програмами, без необхідності людського творчого внеску. Цей режим дозволяє захищати економічні інтереси розробників, ліцензіатів та інших суб'єктів права, надаючи їм майнові права на 25 років і можливості монетизації через договори. У 2024 р. було зареєстровано 120 AI-творів, що свідчить про початок практичного застосування цього права. Проте, ефективність права *sui generis* обмежується браком судової практики, складністю ідентифікації тренувальних даних та високими витратами на судовий захист. Ці недоліки потребують уточнень у законодавстві, зокрема

щодо механізмів перевірки походження даних і спрощення процедур захисту ІР-прав.

3. Економічні вигоди від використання AI у технічній творчості є значними, але супроводжуються ризиками. AI знижує витрати на розробку технічних рішень на 20–30% і прискорює процеси R&D у таких галузях, як машинобудування та програмування. Малі та середні підприємства отримують доступ до інноваційних інструментів через хмарні AI-платформи, що сприяє демократизації технологій. Ринок AI-генерованих продуктів, як прогнозується, досягне 1,2 трлн дол. США до 2030 р., що створює нові можливості для України, де IT-сектор формує 4% ВВП. Однак ризики, такі як втрата робочих місць, проблеми визначення власності AI-творів і витрати на ліцензування, створюють бар'єри для повноцінного використання потенціалу AI. Ці виклики потребують збалансованого підходу, який би поєднував економічні стимули з правовим захистом.

4. Запропоновано трирівневу модель гармонізації: 1) законодавча – прийняття закону «Про штучний інтелект» до 2027 р.; 2) економічна – створення фонду гарантій AI-страхування; 3) інституційна – утворення Національного агентства (офісу) з AI-питань. Реалізація рекомендацій дозволить підвищити конкурентоспроможність України на глобальному AI-ринку на 22–27 % до 2030 р.

5. Для підвищення ефективності права sui generis пропонується розробка детальних рекомендацій для суб'єктів права, які б включали: - чіткі інструкції щодо ліцензування AI-творів, включаючи шаблони договорів, що враховують права розробників, користувачів і правовласників тренувальних даних; - створення реєстру AI-творів, що спростить їх ідентифікацію та захист, зменшивши судові витрати для малого та середнього бізнесу; - впровадження механізмів моніторингу даних, подібних до блокчейн-платформ у ЄС, для забезпечення прозорості використання захищеного контенту.

6. Обґрунтовано наявність AI-впливу на сучасний розвиток інновацій та творчості, що полягає в наступному: - розширення людських можливостей; - автоматизація рутинних завдань; - генерація нових ідей та контенту; - персоналізація; - аналіз великих даних. Інноваційні напрями розвитку AI-творчості продемонстровано на таких прикладах, як - мистецтво та дизайн; - журналістика; - кіновиробництво; - освіта. Проте, незважаючи на значні переваги, використання AI, як вже зазначалося, також породжує і виклики, зокрема питання авторського права на створений AI-контент, етичні аспекти та можливу втрату робочих місць у деяких галузях. Тому в цьому процесі необхідна людська експертиза для контролю якості та відповідності цінностям. Загалом же, AI є трансформаційною силою, яка переосмислює творчий процес і відкриває нову еру інновацій через співпрацю людини та технології.

Список використаних джерел:

- [1] Мистецтво без натхнення: що не так із «творчістю» ШІ. *Media Vista*. (26.03.2025). <https://mediavista.com.ua/archives/6191>
- [2] Regulation (EU) 2024/1689 of the European Parliament and of the Council of 13 June 2024 laying down harmonised rules on artificial intelligence and amending Regulations (EC) No 300/2008, (EU) No 167/2013, (EU) No 168/2013, (EU) 2018/858, (EU) 2018/1139



- and (EU) 2019/2144 and Directives 2014/90/EU, (EU) 2016/797 and (EU) 2020/1828 (Artificial Intelligence Act). *Official Journal of the European Union*. L series. 2024/1689. 12.7.2024.
- [3] White Paper on Artificial Intelligence: A European approach to excellence and trust. European Commission. Brussels, 19.02.2020. COM (2020) 65 final. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:52020DC0065>
- [4] Мачуський, В.В., Мачуська, І.Б., Тітова, В.М., Тітова, О.С., Мачуський, В.В. (2024). Біла книга зі штучного інтелекту як джерело формування законодавства Європейського Союзу у сфері штучного інтелекту. *Електронне наукове видання «Аналітично-порівняльне правознавство»*. 2, 226-230. DOI: <https://doi.org/10.24144/2788-6018.2024.02.39>
- [5] Кірін, Р.С., Петренко, В.О., Пащенко, О.А., Хоменко, В.Л. (2025). Використання AI у технічній творчості: економічні аспекти. *Grail of Science*, 57, 376-384. <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.17.10.2025.039>
- [6] Кірін, Р.С., Петренко, В.О., Пащенко, О.А., Хоменко, В.Л. (2025). Технічна AI-творчість: правові виклики. *Grail of Science*, 58, 643-654. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.14.11.2025.075>
- [7] Кірін, Р.С., Петренко, В.О., Пащенко, О.А., Хоменко, В.Л. (2025). Зарубіжний досвід економіко-правового забезпечення AI-творчості. *Grail of Science*, 59, 199-210. DOI: <https://doi.org/10.36074/grail-of-science.12.12.2025.019>
- [8] Regulation (EU) 2023/2854 of the European Parliament and of the Council of 13 December 2023 on harmonised rules on fair access to and use of data and amending Regulation (EU) 2017/2394 and Directive (EU) 2020/1828 (Data Act). *Official Journal of the European Union*. Series L. 2023/2854. 22.12.2023.
- [9] Про схвалення Стратегії цифрового розвитку інноваційної діяльності України на період до 2030 року та затвердження операційного плану заходів з її реалізації у 2025-2027 роках: розпорядження Кабінету Міністрів України від 31.12.2024 р. № 1351-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1351-2024-%D1%80#Text>
- [10] Про затвердження плану заходів з реалізації Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні на 2025-2026 роки: розпорядження Кабінету Міністрів України від 09.05.2025 р. № 457-р. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/457-2025-%D1%80#Text>
- [11] Кірін, Р.С., Петренко, В.О., Пащенко, О.А. (2025). Міжнародні AI-стандарти: перспективи для України. *Наукові перспективи. Серія «Право»*, 7(61), 848-869. [https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-7\(61\)-848-869](https://doi.org/10.52058/2708-7530-2025-7(61)-848-869)
- [12] Україна стала членом Європейської ради зі штучного інтелекту. *MediaSapiens*. (26.10.2025). <https://ms.detector.media/zakonodavstvo/post/38669/2025-10-26-ukraina-stala-chlenom-ievropeyskoi-rady-zi-shtuchnogo-intelektu/>
- [13] Про авторське право і суміжні права: Закон України від 01.12.2022 р. № 2811-IX. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2811-20#Text>
- [14] В Україні вперше зареєстровано авторське право на твори, до яких включені зображення, згенеровані ШІ. *Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій*. (20.09.2024). <https://nipo.gov.ua/ap-zobrazhennia-shi/>
- [15] Як використовувати штучний інтелект без порушення IP права: рекомендації команди експертів. *Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій*. (06.11.2024). <https://nipo.gov.ua/shi-bez-porushennia-ip/>
- [16] Біла книга з регулювання ШІ в Україні: бачення Мінцифри. *Версія для консультацій*. <https://storage.thedigital.gov.ua/files/d/9d/0bbc3a705c821a197bedfcdf00899d9.pdf>
- [17] Nkai, K.L. (2025). AI-generated content and IP rights: Challenges and policy considerations. *Diplo*. <https://www.diplomacy.edu/blog/ai-generated-content-and-ip-rights-challenges-and-policy-considerations/>

- [18] Юзик, О., Мурза, Д. (2025). Інноваційні підходи до створення тестів за допомогою штучного інтелекту. *Цифрова трансформація освіти: інновації, виклики та можливості*: зб. матер. Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Кропивницький, 29.04.2025). За заг. ред. Г.В. Скрипки. Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 208-213.
- [19] Кірін Р.С., Хоменко В.Л., Коросташова І.М. Патентологія: навч. посіб. М-во освіти і науки України, НТУ «Дніпровська політехніка». –Дніпро : НТУ «ДП» , 2018. 240 с.
- [20] Кірін Р.С., Хоменко В.Л., Коросташова І.М. Інтелектуальна власність: навч. посіб. 2-ге вид. перероб. і доп. Д.: Національний гірничий університет, 2008. 280 с.
- [21] Masood, A. (2025). Intellectual property rights and AI-generated content — Issues in human authorship, fair use doctrine, and output liability. *Medium*. <https://medium.com/@adnanmasood/intellectual-property-rights-and-ai-generated-content-issues-in-human-authorship-fair-use-8c7ec9d6fdc3>
- [22] PwC. (2025). 2025 AI business predictions. <https://www.pwc.com/us/en/tech-effect/ai-analytics/ai-predictions.html>
- [23] Про затвердження Змін до Загальних правил етичної поведінки державних службовців та посадових осіб місцевого самоврядування: наказ Національного агентства України з питань державної служби від 20.08.2025 р. № 116-25. *Офіційний вісник України*. 2025. № 84, ст. 5785.
- [24] Сабура, С.О. (2020). Творчість і штучний інтелект: проблеми співвідношення. *Юридичний науковий електронний журнал*. 3, том 2, 14-17. DOI <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2020-3-2/3>
- [25] World Intellectual Property Organization. (2024). *Artificial intelligence and intellectual property*. <https://www.wipo.int/en/web/frontier-technologies/artificial-intelligence/index>
- [26] Барбашин, С. (2025). Правове регулювання інтелектуальної власності на об'єкти, створені із залученням ШІ. *Національна асоціація адвокатів України*. <https://unba.org.ua/publications/10239-pravove-regulyuvannya-intelektual-noi-vlasnosti-na-obekti-stvoreni-iz-zaluchennyam-shi.html>
- [27] Стан захисту прав інтелектуальної власності в Україні: аналітичний звіт за 2024 рік від Центру спостереження IPR. *Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій*. (30.06.2025). <https://nipo.gov.ua/stan-zakhystu-prav-iv-ukraini/>
- [28] Харебава, Т. (2024). Авторські права на об'єкт, створений штучним інтелектом. *Юрліга*. https://jurliga.ligazakon.net/analytics/225383_avtorsk-prava-na-obkt-stvoreniy-shtuchnim-ntelektom
- [29] Тараненко, О.М. (2024). Правове регулювання об'єктів інтелектуальної власності, створених штучним інтелектом: порівняльний аналіз зарубіжного та українського законодавства. *Юридичний науковий електронний журнал*, 5, 184–187. <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2024-5/42>
- [30] Представниці Центру медіації IP офісу взяли участь у слуханнях парламентського Комітету з питань правової політики. *Український національний офіс інтелектуальної власності та інновацій*. (29.03.2024). <https://nipo.gov.ua/mediatsia-parlamentskyi-komitet-pravova-polityka/>
- [31] Kirin, R., Doroshenko, O., Dorozhko, H., Khomenko, V. (2022). Problems and Prospects of the State Intellectual Property Inspectorate: Institutional and Legal Aspects. *Science and Innovation* 18(3), 95-108. DOI: <https://doi.org/10.15407/scine18.03.095>

INNOVATIVE DIRECTIONS FOR THE DEVELOPMENT OF AI CREATIVITY

**SCIENTIFIC RESEARCH GROUP:****Roman Kirin**

Doctor of Law, Associate Professor, leading researcher,
State Organization «V. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine», Ukraine

Vitaliy Petrenko

Doctor of Technical Science, Professor, Department Manager of Intellectual Property and Project Management
Ukrainian State University of Science and Technologies, Ukraine

Oleksandr Pashchenko

Candidate of Technical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Oil and Gas Engineering and Drilling
Dnipro University of Technology, Ukraine

Volodymyr Khomenko

Candidate of Technical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Oil and Gas Engineering and Drilling
Dnipro University of Technology, Ukraine

Summary. *The article is devoted to the study of selected innovative areas of AI creativity development. A three-level harmonization model is proposed: 1) legislative – adoption of the law “On Artificial Intelligence” by 2027; 2) economic – creation of an AI insurance guarantee fund; 3) institutional – establishment of a National Agency (Office) for AI Issues. Implementation of these recommendations will increase Ukraine's competitiveness in the global AI market by 22–27% by 2030. The existence of AI influence on the modern development of innovation and creativity is justified by the following: - expansion of human capabilities; - automation of routine tasks; - generation of new ideas and content; - personalization; - big data analysis. Innovative directions in the development of AI creativity are demonstrated by such examples as - art and design; - journalism; - film production; - education. It proposes the creation of a register of AI works and data monitoring mechanisms to simplify the protection of rights. The article emphasizes the need for a balance between innovation and IP protection, proposing ways to improve legislation to support the AI ecosystem in Ukraine, which will contribute to economic growth and European integration.*

Keywords: *artificial intelligence; technical creativity; innovative trends; intellectual property.*